

7. decembra 2024

*Doc. PhDr. Michal Hajdúk, PhD.
Katedra psychológie
Filozofická fakulta UK
Gondova 2, 811 02 Bratislava 1*

Vážený pán docent, vážení členovia katedry,

dozvedel som sa, že spolok študentov psychológie vás v septembri žiadal o dovoľenie usporiadať na pôde katedry moju prednášku. V apríli sa totiž na fakultnej pôde odohrala beseda so mnou a profesorom Emilom Višňovským na filozofickú tému "Kto je človek?". Medzi poslucháčmi boli aj vaši študenti, vraj niekto z vedenia spolku a zaujalo ich, čo som hovoril.

Toto želanie študentov ste zamietli, údajne i s jednomyselným súhlasom ostatných členov katedry. A odôvodnili ste to tým, že moja prednáška by nespĺňala potrebné kritériá kvality vyžadované na akademickej pôde a bola by v rozpore s tým, k čomu má univerzita viesť študentov. Nemala by vraj vedecký základ a oporu v súčasných vedeckých poznatkoch.

Rozhodnutie o programe katedry je vo Vašej kompetencii ako vedúceho a pokladám ho tým za uzavreté.

No očakávam, že budete ochotní vec dopovedať a vysvetliť svoje správanie. Predpokladáte totiž, že som mal v úmysle akademicky podvádzať a predstierať čosi nepoctivé ako vedu. Alebo ma označujete za takého diletanta, čo ani nerozumie, aké požiadavky náročnosti sa na akademickú prácu kladú.

Videli ste ma niekedy podvádzať alebo rozprávať scesty? Poznáte niekoho, kto by to o mne mohol povedať? Prečo sa za 35 rokov na nič neprišlo? A prečo svetová odborná obec potvrdzuje hypotézy, ktoré sú vo vašich očiach také slabé – nie ste to skôr vy, kto stojíte mimo vedy?

Opomínate celú moju odbornú biografiu, ako keby neexistovala, čo je zarážajúce a vyžaduje si vysvetlenie. S myslou podvedome ovplyvnenou zlými jazykmi ste azda pozabudli na kolegiálnu etiku a nepovažovali ani za potrebné zisťovať, kto som, či sa cítim oprávnení brať moju biografiu za dajaký hoax. Alebo zneužívate svoje inštitucionálne postavenie na dezinformovanie, isto nielen študentov, a to zámerne a s vážnejším cieľom. Z vašej odpovede (či neodpovede) na tento list zistím, ktorá z tých dvoch možností je skutočnosťou. V prvom prípade ide o nedorozumenie, aké ľahko odstránime. V druhom prípade to medializujem v rámci debaty o depolitizácii našich univerzít. Tento list je preto otvorený a prístupný ho aj s Vašou odpoveďou na mojej webovej stránke.

Pozreli ste si vraj moju prácu na internete – no tam sa nenachádza, až na malé zlomky. Ak ste sa s ňou naozaj oboznámili či to ešte hodláte urobiť (napríklad vo vašej fakultnej knižnici), bezpochyby budete vedieť konkretizovať vaše odborné námietky, ktoré ste mali na mysli, keď ste odpovedali študentom. Prezradte nám aspoň tie najhlavnejšie! Náš spor sa tým dostane do vecnej roviny namiesto intrigovania. Odpoviem, a to mi stačí. Pochybujem, že ma prekvapíte niečím novým, s čím som sa v ohni stoviek polemík s bezpočtom kolegov už dávno nestretol. Keby v mojej práci boli nejaké hrubé pochybenia, moji nepriatelia by ich za uplynulých 30 rokov boli dávno našli.

Postačí mi vyvrátiť vaše námietky poukázaním na skutočný obsah, metódu a výsledky mojej práce. Nemôžem sa však brániť voči námietkám, ktoré sú tajné. Uvedomte si láskavo, že akademicky podvádzate. Vedu tvorí iba to, čo je transparentné, overiteľné a prešlo oponentúrou. Nie klebety, ohováranie za zatvorenými dverami. Za uplynulých 35 rokov som urobil vyše tisíc

prednášok, z toho desiatky na pôde rôznych univerzít. Kde ste boli? Prečo ste tie vaše námietky nikde nepredniesli, ak existujú? Kým to nedokážete, riad'te sa tým, aký je doterajší výsledok akademického diskurzu – čo bolo zverejnené v odbornej literatúre, čo odznelo na konferenciách, čo bolo ocenené. Ak veríte, že ste našli niečo nové, tak to najprv vyslovte – a až to obstojí, potom budete smieť povedať, že stav vedy sa zmenil.

Máte tiež možnosť priznať, že moju prácu nepoznáte a nemáte čas sa ňou zaoberať – no potom akceptujte výsledok debát medzi informovanými a vyjadrujte sa o nej s rešpektom. Vtedy náš spor skončí tým, že sa mi ospravedlníte.

V roku, keď ste sa narodili, Michal, som ja na Ústave lekárskej bioniky s pomocou jednoduchej umelej inteligencie mapoval ľudský mozog. Mojm programom sa riadili stereotaktické operácie mozgu, kde chyba väčšia ako 2 mm mohla zasiahnuť vegetatívne centrá a usmrtiť pacienta. Publikoval som v špičkových odborných časopisoch v Spojených štátoch ešte za socializmu, čo bolo vtedy výnimočné. Vyučoval som na Komenského univerzite a bol by som najmladším vedúcim novozaloženej Katedry umelej inteligencie, keby som nebol dal prednosť inému miestu na Akadémii vied. V rokoch 1989-94 som na Jazykovednom ústave SAV viedol výskumný tím. Výsledkom bol počítačový model slovenčiny, ktorý bol prvým uceleným a fungujúcim modelom slovanského jazyka vôbec. Môj parafrázovač slovenčiny menil povrchové vetné štruktúry na sémantickú sieť významov a odpovedal na otázky, čím bol malým predchodcom súčasného GPT.

Keď ste išli na základnú školu, bola už na svete prvá verzia mojej knihy o periodickom návrate kolektívnych psychických vzorcov v dejinách. Najhrubšie chyby som v nej vychytil už počas 90-tych rokov v diskusiách s tromi desiatkami recenzentov z rôznych univerzít a výskumných ústavov, vrátane napríklad vášho kolegu Michala Stríženca, ktorý bol vtedy riaditeľom Ústavu experimentálnej psychológie. A potom nasledovalo ešte ďalších 25 rokov každodennej práce v dialógu s poprednými špecialistami po celom svete. Sledujem najnovšie výskumy a v zozname prameňov na konci mojej knihy je 1500 položiek, pričom citujem len malú časť toho, čo som preštudoval. A tomu vy hovoríte, že "nemá oporu v súčasných vedeckých poznatkoch"?

Moja práca sa musela prirodzene podrobiť náročnejším a komplexnejším metodickým požiadavkám, než aké sa vyžadujú od väčšiny odborných publikácií. Ide v nej o nový jav, ktorý si vyžadoval mimoriadne dôkazy a nebola vopred jasná ani jeho povaha. Nepomohlo by mi len pro forma splniť bežné požiadavky či aplikovať mechanický vedecký mlynček, ako to stačí pri písaní o už aj tak známych veciach. Vyžadovalo si to tvorivé, medzioborové sklbenie viacerých prístupov, aby som dospel k dajakej istote. Moja práca má (šťasti) už to najvyššie možné potvrdenie, aké je vo vede mysliteľné. Sú to jej plodné aplikácie a bezprecedentná predikčná schopnosť, zďaleka neporovnateľná s akoukoľvek inou filozofiou dejín. Ak špičkové pracoviská po celom svete nezávisle objavujú a inými cestami potvrdzujú jej časti, nie je viac zmysluplné predpokladať, že taká teória je výsledkom chybného postupu jedného bádateľa.

Cirkasemimileniálne rytmy Páleša a Mikuleckého sú viacnásobne potvrdeným javom a patria dnes už k mainstreamovým poznatkom. Množstvo otázok okolo ich príčin a kauzálneho mechanizmu už nič nemení na ich existencii, naopak zadáva výskumu úlohy. Nemôžete pre študentov urobiť nič lepšie než dovoliť im priblížiť sa k veľkému dobrodružstvu objavovania na hraniciach nepoznaného, podávanému z prvej ruky. Či máte na katedre veľa takých členov, čo niečo objavili a je po nich pomenovaný dajaký nový fenomén? Práve stretnutie s takými ľuďmi zapálilo živý plameň poznávania aj vo mne.

Ochudobňujete pedagogický proces a ochudobňujete univerzitu o prestíž aj finančné zdroje. Dva moje návrhy v medicíne napríklad potvrdili a speňažili západné univerzity namiesto nás. Na

Košickej univerzite som už v roku 1997 navrhol hľadať účinnú látku proti HIV v slnečnici a jej podobných rastlinách. Bonnská univerzita ju náhodou izolovala v roku 2006 a jeden gram potom predávali za milión eur. Podobne to bolo s objavom protirakovinového účinku srdcového hormónu, ktorý si pripísala na svoje konto univerzita Južnej Floridy. Mali sme mnohoročný náskok, mohli sme to laboratórne preveriť. Slovenskí kolegovia namiesto toho radšej so založenými rukami fantazirovali o dôvodoch, prečo Páleš nemá pravdu. Také fantazировanie nám však nič užitočné neprinieslo.

Čo je to s vami? Ved' byť tak dokonale neinformovaný o mne si vyžaduje aktívne úsilie. Napríklad schválne sa nepozriete čo i len do Wikipédie, aby ste si ďalej mohli myslieť, čo chcete. Znamená to vyhábať sa mi, aby nikdy nedošlo k dialógu a informácie, ktoré k vám prúdia z rôznych strán, nejakým spôsobom odvyvetliť ako nepravdivé. Vyžaduje si to aktívnu prácu na kolektívnej bubline, kde sa akoby jeden na druhého spolieha, že ma smiete oprávnenne stavať mimo – ale táto nálada má mystický, iracionálny koreň a jej pôvodcom je Anonym. "Sa" hovorí, že argumenty proti mne sú, no niet živého človeka na celej fakulte, čo by bol ochotný sa pod nich podpísať a ručiť svojou akademickou čťou za to, že ich preveril. Prečo sa to tak deje? Vedie vás k tomu podvedome čosi, čo by sa rýchlo prezradilo, keby sme sa verejne stretli? Pokúsim sa na to odpovedať. No až vaša reakcia na tento list rozhodne o tom, čo z mojich dohadov je naozaj skutočnosťou.

Moja práca je neštandardná, vysoko transdisciplinárna, presahuje do filozofie. To však nie je žiaden hriech. Rozprávam čosi o bohoch, archanjeloch – no to robia aj religionisti a zhodiť ich len zato ako pavecov by bola zlomyseľnosť. Iný "logický" argument proti mne znie: žijeme vo veku špecializácie. Ako by jeden človek mohol mať úspešné nápady vo viacerých odboroch naraz? Pri čistej motivácii a zdravom rozume by ste sa jednoducho presvedčili, či je to pravda, a zaujímali sa, ako som to dokázal. Namiesto toho sa predom mnou ukrývate a uisťujete sa navzájom, že to tak nie je.

Rozhodujúcim spôsobom vás môžu ovplyvňovať protipálešovské dezinformačné kampane a ich ozveny, pokiaľ driemete v snovej dimenzii klebetenia namiesto bdelého myslenia. Konali sa dve: prvú rozpútali českí skeptici v roku 2008 a druhú Denník N v roku 2019. Cieľ bol rovnaký: zdiskreditovať ma ako pseudovedca. Som buď šarlatán, čo vodí za nos tých menej vzdelaných zdanlivo odbornými argumentmi – alebo blázon, čo ani nechápe rozdiel medzi vedou a bájoslovím. Teda presne to, čo ste slušne zaobalené povedali študentom.

No všimnite si: obe kampane sa rozohreli nie preto, že by som bol vyhrkol dajakú hlúposť, ale práve v reakcii na môj vedecký úspech. V roku 2008 nám spolu s profesorom Mikuleckým Karlova univerzita slávnostne udelila cenu za najlepšiu prácu o etológii človeka. Klub skeptikov na to vzápätí reagoval anticenou "bludný balvan" a zavelil do synchronného útoku na vedenie pražskej Prírodovedeckej fakulty. Rozbehla sa diskreditačná mašinéria, ktorá automaticky generovala rozhorčené listy na rektoráty všetkých univerzít, kde som prednášal, a výhražné listy jednotlivým profesorom, že prídu o dobré meno, ak so mnou neprerušia spoluprácu. V roku 2019 zase skoro porazilo redaktorov v Denníku N, keď na mainstreamovej televízii odznelo, že britskí archeológovia predatovali Stonehenge a prijali práve to datovanie, ktoré som ja navrhoval ako prvý. Zosmolili ničujúci článok plný "dôkazov", aký som vyšinutý podivín a rôzne udalosti, vrátane predatovania svetoznámeho kruhu kameňov, sa v skutočnosti odohrávajú len v mojej vlastnej hlave.

Ako to dopadlo? Skeptici po rokoch hádok priznali, že mi udelili anticenu za čosi, čo netvrdím. Malo to byť za "*(pseudo)vedecký dôkaz existencie nadprirodzených bytostí*". Autori toho podvrhu sa nakoniec už len trápne odmlčali. Napríklad český anatóm Jiří Heřt ma zaradil do svojho "*Slovníku esoteriky a pavěd*", pričom ubezpečil čitateľa, že poctivo preskúmal moje názory. Vysvitlo, že o

mne nečítal nič viac než sedem riadkov od anonyma vo vtedy ešte začínajúcej Wikipédii. Iba tam boli totiž konkrétne chyby, ktoré sa nikde inde nenachádzali. Iní diskutovali ďalej, až kým si neuvedomili, že bránia lživú bublinu, ktorú si sami vytvorili. Organizovane totiž produkovali falošné texty, aby jeden druhého mohol citovať a tak mal alibi, že vlastne neklame – no časom zabudli, že oklamali sami seba.

Pohoreli vo verejných diskusiách na svojej vlastnej pôde. Napríklad český filozof Ivan Blecha na Palackého univerzite v Olomouci prichádzal na polemiku podľa vlastných slov *"s uklidňujícím přesvědčením, že po dvou minutách povídání bude muset posluchačstvo dr. Páleše vypískat. Nuže, dopadlo to přesně naopak: byl jsem to já, kdo odcházel jako spráskaný pes"*. Vysvitlo totiž, že na rozdiel od neho presne viem, čo hovorím, som erudovanejší a okrem iného aj desaťkrát citovanejší v citačných indexoch. Blechovo fiasko bolo divadelne dokonalé, keď napríklad prehlasoval, že čerpám dáta od treťoradých, nespoľahlivých autorov – a tým autorom bol on sám.

Denník N o jedenásť rokov neskôr nielenže znova zverejnil dávno odvolané omyly a klamstvá, ale vyprodukoval aj celý rad ďalších. Zažaloval som ich a predvolal svedčiť všetkých tých domnelých expertov, ktorými sa novinár zaštitoval. Vysvitlo, že niektorí z nich vôbec nežili, neexistovali. Napríklad dvoch "archeológov zo SAV", ktorí mali prehlásiť, že Stonehenge sa nepredatoval a ja klamem, si redaktor jednoducho vymyslel. Riaditeľ Archeologického ústavu Matej Ruttkay potvrdil, že k predatovaniu došlo presne tak, ako hovorím. Prirodzene, keď o tom vyšli celé monografie a odznelo to v denníkoch a televíziách po celom svete.

Aj konzultant na evolučnú biológiu sa vykľul ako nežijúci. Bol to len redaktor Nka sám, čo si v mene biológov zamudroval, vyškolený krátkym surfovaním po internete. Dvaja ďalší experti – Branislav Kovár a Veronika Verešová, obaja finančne podporovaní Denníkom N – sa priznali, že na želanie redakcie sa pokúsili cieľavedome podviesť súd. Predložili odborný posudok, kde uisťovali súd, že *"sme s pracou dr. E. Páleša dôkladne oboznámení"*. Obsah mojej práce si však vymysleli, sfalšovali ho. Keď som pred sudkyňou otvoril moje knihy a stál tam presný opak, nezostávalo im, než sa priznať.

Redakcia si poslúžila aj menom známeho českého religionistu Ivana Štampacha, ktorý mal byť tiež proti mne. No Štampach sám to poprel, za čo som mu vďačný. Adresoval súdu list, ktorý ukončil slovami: *"Pálešova práce si zaslouží odbornou diskusi a respekt"*. Tomáš Hromádka z Neuroimunologického ústavu a zároveň člen predsedníctva SAV pri výsluchu nakoniec upresnil, že písal len všeobecne o častých chybách pri výskume a populárnych zjednodušeníach neurológie. Redakcia však predložila jeho text ako posudok na moju osobu. Redaktor oprášil aj groteskný príspevok, ktorým do protipálešovskej kampane prispel bývalý predseda Českej štatistickej spoločnosti a člen klubu skeptikov, docent Dohnal: nepozná vraj presne moje matematické metódy, ale myslí si, že sú na nízkej úrovni marketingových štatistik. Nenapadlo ho, že garantom mojej matematiky bol sám nestor československej štatistiky a predseda Matematického ústavu SAV, profesor Lubomír Kubáček. Súdu som predložil papier, kde mi Kubáček vlastnou rukou odvodil a podpísal použité matematické vzorce.

To je len pár perličiek zo súdneho spisu, ktorý má tisíc strán. V tomto súdnom spore, čo ešte neskončil, svedčí na mojej strane 16 vysokopostavených svetových odborníkov, od vedúcich katedier a výskumných ústavov až po členov Kráľovských spoločností a najcitovanejších kapacít vo svojich odboroch. Poslali svoje podporné vyjadrenia alebo sú priamo spoluautori, peer review recenzenti či udelitelia ocenenia. Oproti nim Denník N postavil svoj "tím expertov", z ktorého niektorí nežijú, iní sa distancovali od prekrucovania svojich slov redakciou, ďalší sú z redakcie platení a priznali sa ku klamstvu, alebo vo vede neexistujú v tom zmysle, že ich meno ani nefiguruje v citačných indexoch.

Teraz už dúfam vidíte, o čo tu ide: o hrubé zneužitie vedy na marginalizáciu politických oponentov. V mojej práci nie sú odborné chyby, ale má filozofický presah, z ktorého plynie istá vízia hodnôt. Inšpirujem priveľa ľudí tak, že sebeci prichádzajú o moc. Na bezvýznamného ezoterického gurua by sa neoplatilo organizovať armádu profesorov, púšťať sa do riskantných podvodov či platiť právnické kancelárie. Tým sme konečne pri dôvode, prečo vám píšem. Priplietli ste sa mi do bojového poľa. Vezďte, kde sa nachádzate a rozhodnite sa podľa toho. Zdieľam priesračne vopred, čo urobím.

Sledujem a dokumentujem mechanizmy i aktérov politickej deformácie akademickej kultúry, posúvam to médiám a vysvetľujem verejnosti. Chcem, aby takí ľudia odišli zo slovenských univerzít. Tento duchovný zápas reťazovou reakciou vŕahuje aj tých, čo by najradšej zostali mimo. Napríklad riaditeľ Ústavu orientalistiky SAV, Dušan Magdolen. Rád verím, že je do istej miery čestný človek a správny odborník. Jeho podriadená však v mene ich ústavu krivo svedčila, čo je trestný čin. Sám som ho informoval, aby nemohol povedať, že o ničom nevie. Vyplývala mu z toho morálna povinnosť minimálne upozorniť súd, že tá osoba hovorí leda ak súkromne sama za seba, ale v rozpore s názorom egyptológov a teda nie v mene akademickeho ústavu. Spočiatku ju aj požiadal, aby sa skorigovala. No keď v tom ďalej pokračovala, odmlčal sa a prestal preberať poštu. Stal sa tak pasívnym spoluvinníkom politicky motivovaného akademickeho zločinu. Včas som mu vopred vykreslil, kam to povedie: nedávajte si na krk slučku, ktorú ja postupne zatiahnem.

Dúfam preto, že sa rozhodnete pre nejakú čestnú a úprimnú odpoveď. Akceptujte buď výsledok odborného diskurzu medzi tými, čo sa ho naozaj zúčastnili – alebo sa ho sami zúčastnite a konkretizujte svoj postoj do vecnej oponentúry. Poctivú oponentúru vítam, vždy prispela k zdokonaleniu mojej práce. Je to forma spolupráce. Pre odstránenie všetkých nedorozumení aj do budúcnosti by práve najviac prospelo stretnutie a dialóg, ako to navrhovali študenti.

No neklamte tým, že vydávate zákulisné ohováranie za vedu. Ak sa vyhnete čestnému, priamemu jednaniu, bude sa to objektívne javiť tak, že ste spoluvykonávateľmi kádrových čistiek na našich univerzitách. Aj nimi ste, lebo minimálne o jednom prípade som informovaný. Kolegovi Petrovi Marmanovi ste sťažovali podmienky, až kým sám neodišiel. Váš predchodca na mieste vedúceho katedry sa mu namiesto vysvetlenia iba vyhýbal. V súkromnej komunikácii to však viacerí vyslovili, že by mal odísť pre svoje politické názory. Analyzoval totiž pravdivo deformujúci vplyv zahraničných peňazí v treťom sektore na prirodzený vývoj pomerov v našej krajine.

Na západných univerzitách sa už dlhší čas odohrávajú ideologické čistky a tento trend sa preniesol aj k nám. Univerzity sa namiesto výchovy k samostatnému mysleniu menia na propagandistické školiace strediská. Najlepších ľudí dehonestujú, ostrakizujú a existenčne šikanujú z absurdných, malicherných dôvodov. Dokonca ich kameňujú – nie symbolicky, ale fyzický kameň vás trafi do hlavy namiesto argumentu. Huriavk a vandalizmus sa stali kritériom pravdy. Je to ako vpád barbarov. Politicky preferovaná bezmyšlienková zberba spustošila celé katedry, kde sa teraz namiesto poznania naliehavo potrebného pre život venujú zbytočným pseudoprotblémom a to odborne nekvalitným spôsobom.

Komunisti triedne okliešťovali výsledky bádania a už vtedy som na vyjadrenie nesúhlasu vrátil členstvo v strane a vzdal sa miesta na Katedre aplikovanej matematiky. V porovnaní s dnešnou pseudo-liberálnou infantilitou si však vedu ešte relatívne vážili. Centrálnou súčasťou prevzatia moci novodobými barbarmi je práve scientizmus v kombinácii s korupciou univerzít. Občanom sa vnucuje diktatúra v mene toho, že "o vede sa nediskutuje", no bez slobody na akademickej pôde sa nedá zistiť, či ide naozaj o vedu alebo pseudovedu. Totalitný sklon popierať duchovnú iskrú myslenia v človeku je už celkom hmatateľný v neuznávaní výsledkov demokratických volieb.

Celým krajinám, ako Maďarsku, Rumunsku, Gruzínsku i Slovensku, ale aj Francúzsku či Amerike sa povie: "Milí občania, volili ste nesprávne, váš hlas neplatí"!

Politika DEI (Diversity, Equity, Inclusion) sa všetkým nanútila v mene vyslovenej pseudovedy poradenských expertov ako McKinsey (2015). Nielenže sa nedarí reprodukovať ich štúdiu, ale evidentne je plná triviálnych chýb ako je zámena korelácie s kauzalitou a vrcholom drzosti je fakt, že nikdy neodtajnili dáta, takže sa nič nedá skontrolovať. Množstvo inštitúcií sa tak len rozvrátilo a utratili sa desiatky miliárd za preškoľovanie ľudstva na nezmysel. O podobné pavedecké podhubie sa opiera aj bezcitný biznis s mrzačením dospievajúcich detí pri pohlavných tranzíciách. Skorumpovaní analytici a odborníci nás tiež ubezpečovali, že Rusko skolabuje pod váhou sankcií a ruská armáda sa do pár týždňov rozuteká. Realistov, čo nám hovorili pravdu, kriminalizovali ako zradcov. Výsledkom teraz bude potupné prímerie za oveľa horších podmienok než boli všetky tie, čo sme pyšne odmietli. Alebo pár dní pred vypuknutím finančnej krízy 2008 nás najrenomovanejší ekonómovia presvedčovali, že finančný systém je v poriadku (veď za zakrývanie pravdy boli práve povyšovaní).

A tak podobne. Veda je pomaly slepejšia než mimo nej stojaci laik so zdravým rozumom. Je to symptóm rozkladu civilizácie, pred ktorým by som rád zachránil aspoň stredovýchodnú Európu. Títo akademickí zločinci by mali opustiť univerzity a nie vykazovať nás z univerzít. Možno so mnou ticho súhlasíte, no nemáte odvahu zdvihnúť hlavu, aby ste sa neohrozili. O to viac si ctíte tých, čo idú s vlastnou kožou na trh aj za vás. Nemám miliardy na podplácanie. Ale na mojej strane je vždy víťazná Pravda a po mojom boku bojujú aj duchovia zomrelých. Mojimi druhmi sú lekári z 19. storočia, čo sa dobrovoľne nakazili nevyliciteľnou chorobou, aby experimentovali sami na sebe, a ak to prežijú, prinesú vzácny dar ostatným. Pre nás je univerzita chrám Pravdy, kam prinášame obeť. Slúžime Jej a nemyslíme si, že si z Nej môžeme robiť služku.

Slobodne sa rozhodnite, kde chcete stáť. Stretnutie so mnou znamená urobiť hodnotovú voľbu.

S pozdravom,
Emil Páleš

12. decembra 2024

Dobrý deň pán doktor,

dnes som si na fakulte prevzal list, ktorý ste mi poslali. Moje rozhodnutie som študentom zo spolku komunikoval s tým, že nevidím prienik medzi vašou prácou a tým, čo ich učíme o psychológii a o aké vedecké teórie a základy sa opierame. Za program na katedre a jeho organizáciu som zodpovedný a preto po konzultácii s niektorými kolegami vyberáme, aké akcie budeme, resp. nebudeme na našej katedre organizovať. V úvode listu ste písali o filozofickej diskusii. Je preto možné, že vaše myšlienky a teórie viac sedia na iné disciplíny a presahujú to, čomu sa venujeme.

Nech sa Vám darí.
S pozdravom,
Michal Hajdúk

Vážený pán docent,

to prvé zdôvodnenie vyznievalo tak, že by moja práca mohla byť snád' až pavedecká a odvádza študentov od pravého zmyslu univerzity. Pokiaľ teraz ide o to, že "*medzi mojou prácou a náplňou katedry (možno) neexistuje obsahový prienik*", tak to znie lepšie, ale tiež to nie je pravda. Z Vašej odpovede medzi riadkami plyní, že to ani nechcete zistiť. Predpokladáte, že by som na katedre psychológie prednášal niečo nesúvisiace s psychológiou, čo ani sami medzi sebou nepovažujete za normálne – tak prečo takto uvažujete o mne?

Aj čo sa týka spoločného vedeckého základu: veď akademický ideál čo možno prísnej metódy zdieľame spoločný, uznávame rovnaké dáta (pokiaľ sú len nejak dôveryhodné) a z interpretačných teórií sa asi prikloníme k dajakým s rôzne veľkou sympatiou – čo je však práve to podnetné. Veď mi predsa nemôžete odpovedať, že vy už máte vaše vedecké teórie a hodláte pri nich zotrvať dogmaticky bez ohľadu na to, ako obstoja v konfrontácii s inými teóriami. Alebo že psychológia je uzavretá veda, kde už niet otázok a nič nové sa neobjaví. To by bolo práve proti duchu univerzity, kde sa otvorene hľadá pravda.

Naša komunikácia tak zatiaľ nie je úprimná, len vyvoláva otázky: prečo stále predpokladáte niečo, čo nie je pravda? Slúžia vám slová za most ku skutočnosti – či naopak ako ospravedlňujúca clona, aby ste sa jej smeli vyhnúť? Po skúsenosti, aké zlé intrigy stáli aj za formálne slušne znejúcimi a prajnými odpoveďami, chcem to vyjasniť a nielen v mojom vlastnom záujme. Viem, že vás neprimám jem robiť nič, čo sami nebudete chcieť, lebo plodná spolupráca vzniká len dobrovoľne, a niečo iné by ani nemalo veľký zmysel. No ak ide o nedorozumenie, môžeme ho odstrániť – ak o zlý zámer, chcem ho aspoň odhaliť.

Vymenujem teda niektoré prieniky mojej práce s psychológiou. Z *Angelológie dejín* vyšlo zatiaľ v troch zväzkoch 1500 strán, kým ďalšie časti zatiaľ ešte nie sú publikované a prednášam ich len ústne. Nie je tam ani jedna strana, čo by sa netýkala psychológie. Názov by totiž mohol znieť aj *Psychológia dejín* alebo *Dejiny z hľadiska pravzorov*. Pôvodne som začal rekonštrukciou starej náuky o anjeloch ako duchoch času a preto *angelológia*. Slovo *dejiny* v nadpise zahŕňa tri časové roviny: dejiny jednotlivca (biografia), dejiny sveta (história), dejiny prírody (evolúcia). Ukazujem, ako sa kultúrne epochy dajú pochopiť pomocou psychológie-typológie osobnosti a korenia až v geologických epochách – psychických vzoroch správania, ktoré tu boli už pred človekom.

To sú hneď dve charakteristiky mojej práce: je vysoko transdisciplinárna a nachádza pravdivé jadro v predvedeckej múdrosti: angelológii, astrológii, alchýmii, mytológii. Tie však nie sú *východiskom*, ale *predmetom* môjho skúmania: zisťujem, že obsahovali reálnu skúsenosť zosystematizovanú pomocou dobových špekulácií. A tretia charakteristika, áno, moja práca aj presahuje vedu, lebo syntetizuje výsledky vied filozoficky. Je definovaná ako *sofiológia* či *integral studies*. Výsledky vied sa tak či tak vždy interpretujú v nejakom duchu a problém je práve, keď sa to deje nevedomele. Dôležité je byť si vedomý hranice medzi samotnými faktami a ich interpretáciou vo svetle niektorého svetonázoru.

Pri povrchnom pohľade ma teda niekto môže podozrievať, či nejde o dajakú zlátaninu a naivnú vieru v staré poverky. No pokračovať v tom aj po upozorneniach je už klamanie. Moju metodológiu som jasne zhrnul v úvode k 3. dielu knihy. Tento najnovší tretí zväzok rád venujem aj katedre, pokiaľ sa na to chce niekto pozrieť, len nechcem vnucovať nevyžiadanú literatúru ako Svedkova Jehovovi. V liste môžem len na pár príkladoch čosi naznačiť a ďalej si to vyžaduje vlastnú aktivitu, ak to chce niekto pochopiť a posúdiť.

Som bývalý vedec a teraz už viac filozof, ktorý sa však zaoberá veľmi konkrétnymi poznatkami (na rozdiel od tých, čo filozofujú vysoko abstraktne). Pri tom vznikajú dva momenty: na jednej strane iba zhŕňam odborné výsledky, pričom vedy popularizujem a zlučujem do praktickej životnej filozofie smerom k laikom. Súčasne sa tým ocitám v pozícii, kde mám taký široký a detailný nadhľad na vedami, ako nikto iný – kolegovia sa totiž všetci úzko špecializujú. Vďaka tomu mi padnú do oka vzorce a súvislosti, aké iní nezbadali, a niektoré z nich sú zárodkami objavov. Na ich overenie a dotiahnutie do exaktnej vedeckej podoby je potrebná spolupráca špecialistov. A to je ten druhý moment: z integrálneho úsilia sofiológie prýšči späť množstvo podnetných nápadov pre špecialistov, ktorí by o nich inak zakopli len náhodou a po desaťročiach. V prvom prípade tak vedu len popularizujem a v druhom inšpirujem, no zväčša ani nie som spoluautorom výsledných vedeckých prác.

Môj vlastný výskum sa týka hlavne rytmov, synchronicit a iných časových zákonitostí dejín. Pritom štatisticky spracúvam stovky monografií na rôzne témy, takže aj to je skôr zastrešujúca štúdia štúdií, než že by som sám zbieral empirické dáta. Dáta zostavili naslepo renomovaní odborníci a zvyšok je matematika, preto sa proti mojím výsledkom aj ťažko niečo namieta. Centrálnym výsledkom u mňa je zistenie, že psychické/kultúrne vzorce sa vracajú periodicky, najmä po 500 rokoch. Mám stovky štatistík z rôznych epoch, civilizácií a kultúrnych oblastí – neveriť tomu by znamenalo veriť, že svetové univerzity sa zakonšpirovali a všetci falšujú dáta na môj pokyn.

Len toto jedno zistenie je nesmierne podnetné a až dramaticky mení perspektívu v rôznych odboroch.

Pre psychológiu to znamená, že archetypy existujú a dajú sa zachytiť kvantitatívne-analyticky v zrkadle dejín. Už to nie je len anekdotický a neostrý pojem ako u Junga. Kolektívna psychológia sa v dejinách zhmotňuje do kultúry, ktorá je počítateľná. Dajú sa takpovediac vydestilovať zhluky znakov, ktoré sa vracajú spoločne v rôznych civilizáciách a epochách, a očistiť od toho, čo je miestne a dobovo náhodné. S týmito archetypmi potom pracujem ako so základnými psychickými silami, ktorých interakciou môžem predpovedať konkrétne dianie v rámci štatistických medzí spoľahlivosti. Takmer ako so základnými silami vo fyzike či prvkami v chémii, hoci exaktnosť prírodných vied sa samozrejme dosiahnuť nedá.

Historikom to otvára celkom nový rozmer pri výklade dejín. Najhlbšou a najviac vysvetľujúcou príčinnou vrstvou sú cyklické zmeny mentality. Napríklad množstvo kráľovien na trónoch v 13. storočí sa vysvetľovalo tým, že muži odišli na krížové výpravy. Keď som na Historickom ústave ukázal, že od začiatku dejín celosvetovo je každých 500 rokov na tróne trikrát viac kráľovien, otočilo to celú perspektívu na hlavu. Evidentne to nie je krížovými výpravami – sú to vlny romantizmu, periodická svetová puberta.

Religionistika sa tým konečne dostáva k pochopeniu svojho predmetu – kto alebo čo sú anjeli a bohovia? Až doposiaľ sa myslelo, že si ich ľudia vymýšľali a teórie sa rôznili len v tom, z akých dôvodov. Aj tieto teórie mali síce svoj kus pravdy, ale všetky mýňali to najdôležitejšie. Moja práca je systematickým štatistickým spracovaním správ o zjaveniach celosvetovo. Ľuďom sa evidentne zjavovali rovnaké/podobné obsahy periodicky a synchronne krížom cez oddelené kontinenty. Bohovia neboli len výmysel, ale v jadre to bol zážitok. S pomocou neurovedy sa dnes blížime k jeho vysvetleniu: ľudia mali intersubjektívne a inteligentné zvukové i zrakové halucinácie božstiev, jednoducho ich videli a počuli – a preto to tak aj popisujú (princetonský psychológ Julian Jaynes bol prvý, kto to dokazoval predom mnou).

Filozofi si musia opraviť popperovskú vieru, že dlhodobé dejinné predpovede nie sú možné. Angelológia úspešne predpovedá dejinné vlny na tisícročia vopred. Najstaršia filozofia dejín je tak

bezkonkurenčne najlepšia v predikčnej a explanačnej schopnosti. Povedzme Platónova idea cyklického striedania politických ústav už nie je len filozofickou schémou, ale po prvýkrát aj empiricky merateľnou realitou.

Kultúrne epochy ako baroko, osvietenstvo, romantizmus... tvoria postupnosť analogických vekovým fázam vo vývojevej psychológii od narodenia po starobu: detstvo, školácky vek, puberta... Viem, že to znie smiešne jednoducho. Nevieam, prečo je to tak. Mám to zo starej múdrosti, kde sa to tak používalo a niečo na tom musí byť, lebo sa s tým dajú predikovať či retrodikovať dejiny (ešte neobjavené archeologické nálezy) ako nikdy doteraz.

V stredoveku sa to všetko vysvetľovalo magickými sympatiami. Astrológia bola univerzálnou rečou analogickej paradigmy myslenia a planetárnymi značkami sa označovalo všetko od minerálov, cez telesné orgány až po nebeské telesá. Hoci to sčasti zahŕňalo aj kozmofyzikálne vplyvy (zvlášť Slnka a Mesiaca), planéty boli skôr božstvá, princípy odvodené z psychofyzickej stavby človeka, ktoré mali prenikať všetko. Vďaka pokroku neurovedy som napríklad zistil, že staré korešpondencie planét a ich vzťahy odrážajú štruktúru mozgu. A to do takých detailov, že je to mimo pochybností. V Indii mali celé príručky, ako využívať lateralizované funkcie mozgu – všetko vyjadrené astrálnou symbolikou.

Známa Ramachandranova terapia bolestí fantómovej končatiny sa začala postrehom, že somatosenzorika chýbajúcej ruky sa presunula na tvár, na jarmový oblúk. Nebol som to žiaľ ja, kto mu to poradil. Náhodou natrafil na jeden prvok zo starého systému korešpondencií medzi hlavou a telom, ktorý ja používam bežne a som asi sám, kto mu rozumie vcelku. Písal som to aj našim biológom, no nevedeli to využiť.

Desaťročia tiež upozorňujem evolučných biológov na synchrónne konvergencie (vývoj podobných znakov), ktoré nie sú ani zdedené, ani vyvolané prírodným prostredím. Začiatkom prvohôr sa napríklad kdekomu vyvíjali oči, začiatkom druhohôr uši a hlasivky. Vyzerá to, akoby tí istí duchovia času, ktorí neskôr utvárajú dejiny, vznikli a vládli už dávno v istých geologických epochách. Biológia sa za ten čas celá posunula od taxonómie ku kladistike, vysvitlo, že príroda je plná konvergencií a až v posledných rokoch sa začínajú objavovať teórie, čo za takou obsahovou jednotou geologických epoch môže stáť: sú to psychické vzorce, ktoré vyvierajú akosi zvnútra.

Nebudem dávať ďalšie príklady. Všetko je to spojené práve psychológiou, konkrétne mojou metódou, ako uchopiť archetypy presnejšie, než doteraz. Nové objavy sú pre mňa len vedľajším efektom a dôkazom, že som blízko realite. Môj prvoradý cieľ je inšpirovať ľudí k sebaoznaniu, sebaovládaniu a tým k šťastnejšiemu životu. Je to určené predovšetkým duševne zdravým, no všelikto odo mňa čaká dobrú radu. Tak som nedávno dcére žiaka s bipolárnou poruchou povedal, nech skúsi žiť istým spôsobom – a lekár jej o pol roka vysadil medikáciu. Pravda, anekdotické prípady nie sú kauzálne isté, no stálo by za to sa na to pozrieť bližšie.

Nemám ambíciu vrátiť sa k vyučovaniu na univerzite – mám inú prácu a o rok mám šesťdesiatku. Nikdy ani nikoho neiniciujem, aby organizoval moje prednášky. Nestačím plniť ani spontánne požiadavky a okrem toho potrebujem, aby vôľa vyšla naozaj od pozývateľa, lebo pýtam aj honorár a chcem, aby všetko poriadne zorganizoval. Mám veľa verejných akcií a tam prichádzajú aj vysokoškolskí študenti. Vidia, ako je u mňa renesančným spôsobom prepojené všetko poznanie navzájom okolo človeka stojaceho uprostred. Zažijú dotyk tajomstva, rozhorí sa v nich odvaha poznávať a všetko nabera veľa väčší zmysel. Akoby našli prameň živej vody. Týmto som ja asi najviac užitočný. Obmedzujúce požiadavky vedeckej metódy počujú stokrát odo mňa, od vás a odvšadiaľ. No vykresáť šľachetnú motiváciu, ktorá ich povedie ešte aj keď my tu už nebudeme – to je vzácnejšie. Veľkí bádatelia potrebovali neveriteľne vytrvalú vôľu, vieru v zmysel a vášň až po sebaobetovanie, aby niečo dosiahli.

Už 25 rokov sa preto na rôznych katedrách objavujú študenti, čo chcú nejak nadväzovať na moju prácu. Mnohí sa rozhodli ísť študovať filozofiu, religionistiku či psychológiu práve kvôli mne. Vznikol tak aj rad diplomoviek, no často im to aj zakazovali, nabádali ich, aby si zmenili tému, varovali, že budú zle hodnotení. O mnohých asi ani neviem. Pri iných som navrhol, aby im teda školitelia pomohli skritizovať ma, aké robím chyby – ani to nesmeli.

Tí učitelia samozrejme nemali o mojej práci ani poňatie. Keď som sa pýtal, prečo o mne šíria hlúposti, vyhýbali sa mi, vyhovárali sa jeden na druhého a nakoniec na anonyma, takže nikto nebol za nič zodpovedný. Pred študentmi prehlasovali všeobecné výroky, trebárs že "astrológia nie je veda", "Jung nie je dokázaný", "anjeli neexistujú" apod. – ako keby to dajako súviselo so mnou. Študenti nie sú slepí. Vidia, že staviam na priamej evidencii a rozume. Moja práca nestojí na Jungovi, ani pápežovi a žiadnej autorite – ob stojí sama osebe. Keď im učitelia tvrdohlavo opakujú falošné odpovede, ako keby som bol niekto iný než som, musia z toho usúdiť – a usudzujú správne – že potom niečo nie je v poriadku: ich učitelia nemajú dobrý úmysel. Najstaršia slovenská univerzita sa vysporiadava s Pálešom pomocou hanebného ohovárania namiesto vecného argumentu. Z toho sú prirodzene sklamaní.

Zmeňme to. Na českých univerzitách sa mi to viackrát podarilo, občas aj na slovenských. No bola to nórska univerzita v Trondheime, čo mi po prvýkrát dôstojne preplatila honorár aj s letenkou, lebo doma človek nie je prorokom zrejme zo závesti. Myslím si, že môj občasný vklad nikoho neohrozuje a prispieva len k oživeniu atmosféry. Teda že som priateľ. Za priateľstvo a prejav uznania vďačne rátam aj oponentúru, lebo mne ide naozaj o zdokonalenie užitočného obsahu a nie o to, aby som zostával v omyloch.

Problém so mnou by mohol byť ten, že politické kliky ako Denník N by vám mohli vyčítať akékoľvek spojenie so mnou, keďže chcú marginalizovať všetkých, čo s nimi nesúhlasia. Slnko týchto ľudí však zapadá. Pre mňa je rozhodujúci váš zámer, úmysel, ktorý sa dá povedať aj súkromne pri káve. Politická opatrnosť a taktika je druhá vec, ktorú viem tiež trochu pochopiť.

Len také vlažné a vyhýbavé odpovede mi nedávajte. Duch času chce, aby sme sa vyfarbili a zaujali hodnotový postoj. A ja mu v tom chcem pomôcť. Poviem to zopárkrát verejne, že vaša katedra nemá vlastnú tvár – urazíte sa a budeme svetonázoroví protivníci v kultúrnej vojne. Ani to nie je najhoršia možnosť, lebo sa veci aspoň pohnú dopredu a donúti ma to zdokonaľovať sa. Najhoršia možnosť je temný močiar, kde večne zahŕňajú skryté jedy a neviditeľne otravujú svet.

S pozdravom, Emil Páleš